

DOPORUČENÍ

DOPORUČENÍ KOMISE (EU) 2021/1534

ze dne 16. září 2021

o zajištění ochrany, bezpečnosti a posílení postavení novinářů a dalších pracovníků sdělovacích prostředků v Evropské unii

EVROPSKÁ KOMISE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na článek 292 této smlouvy,

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Jak je zakotveno v článku 2 Smlouvy o Evropské unii, EU je založena na hodnotách úcty k lidské důstojnosti, svobody, demokracie, rovnosti, právního státu a dodržování lidských práv. Součástí těchto hodnot je respektování svobody a plurality sdělovacích prostředků a práva na svobodu projevu, protože je nutno soustavně vynakládat úsilí na ochranu svobodných, pluralitních a nezávislých sdělovacích prostředků, které jsou klíčovou složkou demokratických systémů a právního státu.
- (2) Závazek EU a jejích členských států respektovat svobodu a pluralitu sdělovacích prostředků je zakotven také v článku 11 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“). Právo na svobodu projevu, zakotvené v témže článku, zahrnuje svobodu zastávat názory a přijímat a rozšiřovat informace a myšlenky bez zasahování veřejné moci a bez ohledu na hranice ⁽¹⁾. Společně tyto zásady a práva znamenají, že občané by měli mít přístup k široké škále zdrojů informací a názorů, což jim umožní vytvářet si názory, sledovat činnost vlád a získávat informace nezbytné pro svobodný výkon jejich volebního práva. Členské státy mají odpovědnost zajistit pro sdělovací prostředky a novináře příznivé prostředí prostřednictvím právních, správních a praktických opatření ⁽²⁾.
- (3) EU je obecně považována za jeden z nejbezpečnějších prostorů pro novináře a další pracovníky sdělovacích prostředků ⁽³⁾. Rostoucí počet fyzických, právních a online hrozeb a útoků na novináře a další pracovníky sdělovacích prostředků v posledních letech, který je mimo jiné zaznamenán ve zprávách Komise o právním státu za roky 2020 a 2021 ⁽⁴⁾, však představuje znepokojivý trend ⁽⁵⁾. Počet případů napadení, agrese a obtěžování novinářů a dalších pracovníků sdělovacích prostředků v členských státech EU stále stoupá ⁽⁶⁾. Teroristický útok proti týdeníku *Charlie Hebdo*, při němž bylo v roce 2015 ve Francii zabito 12 lidí, a vraždy investigativních novinářů Daphne Caruany Galiziaové v roce 2017 na Maltě a Jána Kuciaka a jeho snoubenky Martiny Kušnírové v roce 2018 na Slovensku, jsou naléhavou výzvou ke zlepšení ochrany novinářů ⁽⁷⁾. Na potřebu řešit bezpečnost novinářů v celé EU důrazně poukázaly i aktuálně vyšetřované případy z nedávné doby, např. vraždy řeckého novináře Giorgiose Karaivaze a nizozemského novináře Petera R. de Vriese v roce 2021.
- (4) Komise ve svém Akčním plánu pro evropskou demokracii ⁽⁸⁾ představila ambiciózní program, jehož cílem je posílit postavení občanů a vybudovat odolnější demokracie v celé EU, přičemž zdůraznila důležitou úlohu, kterou hrají nezávislá a pluralitní média v tom, že občanům umožňují přijímat informovaná rozhodnutí, a také v boji proti dezinformacím. Za tímto účelem počítá Akční plán pro evropskou demokracii s řadou konkrétních opatření na podporu a ochranu svobody a plurality sdělovacích prostředků, mimo jiné právě s tímto doporučením a připravovanou iniciativou Komise zaměřenou na řešení problematiky strategických žalob proti účasti veřejnosti.

⁽¹⁾ Tato svoboda je rovněž zakotvena v článku 10 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv, jak ji vykládá Evropský soud pro lidská práva Rady Evropy.

⁽²⁾ Podle čl. 51 odst. 1 Listiny musí členské státy při provádění práva EU respektovat a podporovat práva a zásady zakotvené v Listině.

⁽³⁾ Světový index svobody tisku z roku 2020.

⁽⁴⁾ COM(2020) 580 final ze dne 30. září 2020 a COM(2021) 700 final ze dne 20. července 2021.

⁽⁵⁾ To potvrzují i zprávy nástroje pro sledování plurality sdělovacích prostředků z let 2020 a 2021. Viz: <https://cmpf.eui.eu/media-pluralism-monitor/>.

⁽⁶⁾ Platforma Rady Evropy na podporu ochrany žurnalistiky a bezpečnosti novinářů.

⁽⁷⁾ Observatoř organizace UNESCO mapující případy zabítí novinářů.

⁽⁸⁾ COM(2020) 790 final ze dne 3. prosince 2020.

- (5) Toto doporučení doplňuje směrnici o audiovizuálních mediálních službách⁽⁹⁾ a návrh Komise na akt o digitálních službách⁽¹⁰⁾, jejichž cílem je chránit diváky audiovizuálního mediálního obsahu a všechny uživatele digitálních služeb v celé EU. Doplňuje rovněž Akční plán pro média a audiovizuální odvětví⁽¹¹⁾, který vytyčuje cestu k obnově a transformaci audiovizuálního a mediálního průmyslu, a sdělení Digitální kompas⁽¹²⁾, které zdůrazňuje, že evropský přístup k digitální společnosti musí být založen na plném dodržování základních práv EU, včetně svobody projevu. Doporučení vychází ze zjištění výročních zpráv o právním státu, které analyzují stav právního státu v EU a jejích členských státech, zejména pokud jde o svobodu a pluralitu sdělovacích prostředků. Stanoví doporučení určená členskými státy, aby čelily mimo jiné hrozbám, na něž Komise upozornila ve svých zprávách o právním státu z let 2020 a 2021.
- (6) Toto doporučení je plně v souladu se strategií EU v oblasti práv obětí na období 2020–2025⁽¹³⁾, se strategií EU v oblasti rovnosti žen a mužů na období 2020–2025⁽¹⁴⁾ a s opatřeními Komise v oblasti rovnosti v širším smyslu, zejména v rámci strategie pro rovnost LGBTIQ osob na období 2020–2025⁽¹⁵⁾, akčního plánu EU proti rasismu na období 2020–2025⁽¹⁶⁾, akčního plánu pro integraci a začleňování⁽¹⁷⁾, strategického rámce EU pro rovnost, začlenění a účast Romů na období 2020–2030⁽¹⁸⁾ a strategie práv osob se zdravotním postižením⁽¹⁹⁾. Doporučení je rovněž plně v souladu s dokumenty týkajícími se politiky v oblasti vnější činnosti, jako jsou akční plán EU pro lidská práva a demokracii na období 2020–2024⁽²⁰⁾, obecné zásady EU v oblasti lidských práv ohledně svobody projevu online i offline⁽²¹⁾ a akční plán EU pro rovnost žen a mužů III⁽²²⁾, čímž přispívá k soudržnosti mezi vnitřní a vnější činností. Síla vnější činnosti EU na poli základních práv se odvíjí od toho, jak EU dbá o své demokratické základy uvnitř Unie a jak je upevňuje.
- (7) Komise poskytuje novinářům a dalším pracovníkům sdělovacích prostředků finanční podporu prostřednictvím projektů v oblasti svobody a plurality sdělovacích prostředků v EU a ve třetích zemích. Od roku 2014 Komise například spolufinancuje nástroj pro sledování plurality sdělovacích prostředků, který analyzuje rizika ohrožující svobodu a pluralitu sdělovacích prostředků v Evropě a podává zprávy o mechanismech na ochranu svobody projevu, bezpečnosti novinářů a jejich pracovních podmínkách. Komise se zavázala podobné projekty nadále podporovat, zejména v rámci programu Kreativní Evropa.
- (8) Evropský parlament se aktivně zasazuje o posílení činnosti Unie zaměřené na ochranu novinářů. Ve své zprávě z 25. listopadu 2020⁽²³⁾ Parlament vyjádřil své přetrvávající hluboké znepokojení nad stavem svobody sdělovacích prostředků v EU, a to v souvislosti s neustávajícím napadáním novinářů a dalších pracovníků sdělovacích prostředků a útoky na ně. Ve svém usnesení z 29. dubna 2021⁽²⁴⁾ Parlament konstatoval, že ochrana investigativních novinářů a informátorů⁽²⁵⁾ je zásadním zájmem společnosti, a ve svém usnesení z 24. června 2021 zároveň také zdůraznil své obavy ohledně fyzických, psychických a ekonomických hrozeb namířených proti novinářům a dalším pracovníkům sdělovacích prostředků v EU⁽²⁶⁾.

⁽⁹⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1808 ze dne 14. listopadu 2018, kterou se mění směrnice 2010/13/EU o koordinaci některých právních a správních předpisů členských států upravujících poskytování audiovizuálních mediálních služeb (Úř. věst. L 303, 28.11.2018, s. 69).

⁽¹⁰⁾ COM(2020) 825 final ze dne 15. prosince 2020.

⁽¹¹⁾ COM(2020) 784 final ze dne 3. prosince 2020.

⁽¹²⁾ COM(2021) 118 final ze dne 9. března 2021. V tomto sdělení se rovněž uvádí, že předpokladem aktivního zapojení do digitální dekády jsou nové specializované digitální dovednosti pracovní síly.

⁽¹³⁾ COM(2020) 258 final ze dne 24. června 2020.

⁽¹⁴⁾ COM(2020) 152 final ze dne 5. března 2020.

⁽¹⁵⁾ COM(2020) 698 final ze dne 12. listopadu 2020.

⁽¹⁶⁾ COM(2020) 565 final ze dne 18. září 2020.

⁽¹⁷⁾ COM(2020) 758 final ze dne 24. listopadu 2020.

⁽¹⁸⁾ COM(2020) 620 final ze dne 7. října 2020.

⁽¹⁹⁾ COM(2021) 101 final ze dne 3. března 2021.

⁽²⁰⁾ Závěry Rady o akčním plánu EU pro lidská práva a demokracii na období 2020–2024 z roku 2020.

⁽²¹⁾ Obecné zásady Rady v oblasti lidských práv ohledně svobody projevu online i offline z roku 2014.

⁽²²⁾ JOIN(2020) 17 final ze dne 25. listopadu 2020.

⁽²³⁾ PE652.307v02-00.

⁽²⁴⁾ P9_TA (2021)0148.

⁽²⁵⁾ Je třeba poznamenat, že směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1937 ze dne 23. října 2019 o ochraně osob, které oznamují porušení práva Unie (Úř. věst. L 305, 26.11.2019, s. 17), byla přijata 23. října 2019 a vstoupila v platnost 16. prosince 2019. Členské státy ji musí provést ve svém vnitrostátním právu do 17. prosince 2021. Tato směrnice zavádí společné normy ochrany napříč EU pro oznamovatele, kteří upozorní svého zaměstnavatele na porušení práva Unie.

⁽²⁶⁾ P9_TA (2021)0313.

- (9) Komplexní normy v této oblasti stanoví doporučení Rady Evropy z roku 2016 o ochraně žurnalistiky a bezpečnosti novinářů a dalších mediálních činitelů⁽²⁷⁾, které vychází z požadavků Evropské úmluvy o lidských právech a příslušné judikatury Evropského soudu pro lidská práva. Doporučení obsahuje rozsáhlé pokyny týkající se prevence, ochrany, stíhání a podpory informovanosti, vzdělávání a osvěty. Prováděcí strategie přijatá Řídícím výborem Rady Evropy pro média a informační společnost 28. března 2018 však zdůraznila naléhavou potřebu většího pokroku při uplatňování tohoto doporučení⁽²⁸⁾. Platforma Rady Evropy na podporu ochrany žurnalistiky a bezpečnosti novinářů⁽²⁹⁾ nadále zaznamenává rostoucí počet oznámení týkajících se útoků na novináře a na další pracovníky sdělovacích prostředků nebo agrese vůči nim. Normy obsažené v Úmluvě Rady Evropy o přístupu k úředním dokumentům⁽³⁰⁾ mají rovněž zásadní význam pro zajištění co nejširšího přístupu novinářů k veřejným informacím, aby mohli řádně vykonávat svou práci. Cílem tohoto doporučení je podpořit implementaci norem Rady Evropy, zejména pak doporučení z roku 2016 o ochraně žurnalistiky a bezpečnosti novinářů a dalších mediálních činitelů.
- (10) Za účelem přípravy tohoto doporučení uspořádala Komise v březnu 2021 v rámci Evropského fóra zpravodajských médií⁽³¹⁾ strukturovaný dialog, kterého se zúčastnili novináři, asociace novinářů, rady sdělovacích prostředků, společnosti působící v oblasti zpravodajských médií, donucovací orgány, poslanci Evropského parlamentu, zástupci členských států a jejich regulačních orgánů a mezinárodní organizace.
- (11) Cílem Komise je prostřednictvím tohoto doporučení posílit svobodu a pluralitu médií v EU tím, že podpoří společné a koordinované úsilí členských států o zlepšení ochrany, bezpečnosti a posílení postavení novinářů a dalších pracovníků sdělovacích prostředků. Tento koordinovaný přístup se zapojením všech klíčových zúčastněných stran v členských státech a na úrovni EU a příslušných mezinárodních organizací je nutný k zajištění toho, aby novináři a další pracovníci sdělovacích prostředků mohli v Evropě bezpečně a účinně vykonávat své povolání.
- (12) Aby bylo zajištěno a chráněno příznivé prostředí pro novináře a další pracovníky sdělovacích prostředků, zabývá se toto doporučení řadou otázek souvisejících s různými klíčovými aspekty. Součástí jsou horizontální doporučení ohledně účinného stíhání trestných činů, spolupráce s donucovacími orgány, mechanismů rychlé reakce, školení, přístupu k informacím a místům konání a hospodářské a sociální ochrany. Doporučení také obsahuje konkrétní doporučení, pokud jde o protesty a demonstrace, o zajištění bezpečnosti v prostředí internetu a posílení digitálních dovedností a o situaci novinářek a novinářů patřících k menšinám nebo novinářů zabývajících se otázkami rovnosti.
- (13) Zastrahování, fyzické a psychické násilí, nezákonné zatýkání a svévolné zadržování, nezákonné sledování, genderové podmíněné násilí, obtěžování nebo diskriminační útoky, online i offline, představují jen několik příkladů ohrožení novinářů a dalších pracovníků sdělovacích prostředků. Veřejné orgány mají povinnost chránit svobodu projevu a bezpečnost novinářů tím, že zajistí vhodné právní prostředí, že budou vážně přistupovat k trestným hrozbám vůči novinářům a důrazně stíhat pachatele jakýchkoli útoků a že zajistí náležité vyšetřování a následné kroky, včetně uplatnění účinných, přiměřených a odrazujících sankcí. Zásadní je zaručit důkladnost, nestrannost, nezávislost, transparentnost a včasnost vyšetřování a stíhání trestných činů proti novinářům. Aby se zvýšila účinnost vyšetřovacích úkonů, orgány členských států by mohly zvážit zřízení zvláštních jednotek v rámci policejních složek, které by ve spolupráci se zástupci novinářů vyšetřovaly trestné činy proti novinářům⁽³²⁾. K úspěchu soudních řízení by mohlo přispět také jmenování a školení koordinátorů v rámci státních zastupitelství a soudů. Pro novináře a další pracovníky sdělovacích prostředků, jejichž bezpečnost je ohrožena, je klíčové také zajištění opatření na osobní ochranu. Vzhledem k tomu, že trestné činy proti novinářům mohou mít i nadnárodní povahu, měly by členské státy plně

⁽²⁷⁾ CM/Rec (2016) 4.

⁽²⁸⁾ Průvodce implementací doporučení CM/Rec(2016)4 o ochraně žurnalistiky a bezpečnosti novinářů a dalších mediálních činitelů.

⁽²⁹⁾ <https://www.coe.int/en/web/media-freedom>. Nízká míra odezvy ze strany členských států dokazuje, že je třeba přijmout další opatření.

⁽³⁰⁾ Úmluva Rady Evropy o přístupu k úředním dokumentům, <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/205>.

⁽³¹⁾ Evropské fórum zpravodajských médií bylo zřízeno Komisí v rámci akčního plánu pro média a audiovizuální odvětví s cílem posílit v otázkách souvisejících se sdělovacími prostředky spolupráci se zúčastněnými stranami.

⁽³²⁾ UNESCO / Mezinárodní sdružení prokurátorů (IAP), Pokyny pro státní zástupce v případech trestných činů proti novinářům.

využívat stávající evropské rámce pro právní spolupráci a v případě potřeby požádat o podporu specializované evropské agentury, jako jsou Europol a Eurojust. Podle návrhu Komise na posílení mandátu ⁽³³⁾ Europolu by Europol v konkrétních případech, kdy se domnívá, že by mělo být zahájeno trestní vyšetřování, mohl vyzvat příslušné orgány v členském státě, aby zahájily, vedly nebo koordinovaly vyšetřování trestného činu, který se dotýká společného zájmu, na nějž se vztahuje politika EU, a to i v případě, že daný trestný čin nemá přeshraniční rozměr.

- (14) Plynulá, účinná a řádná spolupráce mezi novináři, dalšími pracovníky sdělovacích prostředků a donucovacími orgány by mohla zajistit lepší předcházení hrozbám a útokům. Členské státy by měly zavést rámce pro spolupráci mezi jednotlivými novináři, asociacemi novinářů a donucovacími orgány a aktivně je vybízet ke vzájemnému dialogu ⁽³⁴⁾ za účasti samoregulačních orgánů sdělovacích prostředků (mediálních a tiskových rad). Tato spolupráce by mohla zahrnovat zřízení společných koordinačních center složených z donucovacích orgánů a zástupců novinářů ⁽³⁵⁾. Společná koordinační centra by měla úzce spolupracovat se specializovanými službami na podporu obětí, které mají zásadní význam pro zajištění bezpečnosti a psychické pohody novinářů, již se stali obětí trestného činu.
- (15) Zásadní součástí systému podpory novinářů a dalších pracovníků sdělovacích prostředků, kteří se stali terčem fyzických a online útoků, je zřízení podpůrných kontaktních míst a mechanismů rychlé reakce a včasného varování, které by byly nezávislé na donucovacích orgánech. Tato kontaktní místa by měla být bezplatná, pro novináře (a v případě potřeby i pro jejich rodiny) snadno dostupná a měla by fungovat transparentně. Podle směrnice 2012/29/EU ⁽³⁶⁾ má každá oběť právo na podporu a ochranu v souladu se svými individuálními potřebami. Členské státy by měly přijmout opatření ke zřízení a udržování specializovaných podpůrných služeb, zejména kontaktních míst, která by poskytovala právní a jiné poradenství a psychologickou podporu, jakož i ochranné nebo jiné vhodné ubytování pro novináře a další pracovníky sdělovacích prostředků, kteří se stali obětí trestných činů. Tato kontaktní místa by měla rovněž fungovat jako „digitální útočiště“ a nabízet podporu v oblasti digitální bezpečnosti, včetně poskytování odborných znalostí v oblasti kybernetické bezpečnosti, je-li to možné. Novinářům a redakcím by měla poskytovat podporu při řešení online hrozeb a obtěžování namířených proti novinářům, včetně hrozeb a obtěžování namířených proti novinářům z důvodu jejich pohlaví, sexuální orientace, menšinového nebo sociálního původu nebo z jakéhokoli jiného důvodu uvedeného v článku 21 Listiny. Účinné fungování mechanismů rychlé reakce a včasného varování vyžaduje stabilní a odpovídající financování subjektů, které tyto úkoly vykonávají ⁽³⁷⁾.
- (16) Na vnitrostátní úrovni je zapotřebí spolehlivý systém záruk, aby novináři mohli plnit svou klíčovou úlohu „v terénu“, zejména pokud jde o přístup k místům konání, o zdroje informací a o zpravodajství z událostí veřejného zájmu ⁽³⁸⁾. Orgány členských států by měly minimalizovat rizika svévolného odmítnutí udělení akreditace nebo registrace nebo komplikovaných registračních a akreditačních systémů či postupů, které by mohly novináře a další pracovníky sdělovacích prostředků odrazovat od účinného výkonu jejich práce a zároveň by mohly představovat neodůvodněné, diskriminační nebo nepřiměřené omezení svobody poskytování novinářských služeb. Toto je zásadní pro ochranu příznivého prostředí pro svobodu projevu a také pro zajištění účasti novinářů a dalších pracovníků sdělovacích prostředků na veřejných diskusích o otázkách legitimního veřejného zájmu.
- (17) Nezbytnou podmínkou pro výkon práce novinářů je zajištění přístupu k dokumentům a informacím, včetně oficiálních internetových stránek, a včasné poskytování odpovědí. Přístup k informacím je sice ve všech členských státech právem zaručen, ale v mnoha případech přetrvávají praktické překážky ⁽³⁹⁾. Také mimořádné právní předpisy z poslední doby, které byly přijaty za účelem boje proti dezinformacím během pandemie COVID-19 a které někdy obsahovaly ustanovení trestněprávní povahy, měly v některých případech na práci novinářů odrazující účinek ⁽⁴⁰⁾. Taková ustanovení by mohla představovat neodůvodněné, diskriminační nebo nepřiměřené

⁽³³⁾ COM(2020) 796 final ze dne 9. prosince 2020.

⁽³⁴⁾ Např. Policejní kodex svobody tisku.

⁽³⁵⁾ Např. protokol „PersVeilig“ v Nizozemsku a koordinační centrum v Itálii zaměřené na fenomén zastrasování novinářů.

⁽³⁶⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/29/EU ze dne 25. října 2012, kterou se zavádí minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestného činu a kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2001/220/SVV (Úř. věst. L 315, 14.11.2012, s. 57).

⁽³⁷⁾ Na úrovni EU podporuje Komise celoevropský mechanismus rychlé reakce na porušování svobody tisku a sdělovacích prostředků prostřednictvím specializovaného pilotního projektu, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/pilot-project-europe-wide-response-mechanism-violation-press-and-media-freedom>.

⁽³⁸⁾ Pokyny Benátské komise a OBSÉ/ODIHR týkající se svobody pokojného shromažďování.

⁽³⁹⁾ Zpráva o právním státu z roku 2021. Konkrétněji, v některých členských státech mohou být jako záminka pro omezení přístupu k informacím použity předpisy o ochraně údajů.

⁽⁴⁰⁾ Nástroj Mezinárodního tiskového institutu pro sledování svobody tisku v kontextu pandemie COVID-19 (IPI COVID-19 Press Freedom Tracker).

omezení svobody poskytování novinářských služeb. Ve svém sdělení o boji proti dezinformacím o onemocnění COVID-19 ⁽⁴¹⁾ Komise uvedla, že zákony, které tyto trestné činy definují příliš široce nebo které stanoví nepřiměřené sankce, mohou omezovat ochotu zdrojů hovořit s novináři a vést k autocenzuře.

- (18) Moderní rámec pro ochranu novinářů by měl zahrnovat soustavné rozvíjení schopností a dovedností všech subjektů, které se zabývají ochranou novinářů a dalších pracovníků sdělovacích prostředků ⁽⁴²⁾. Školení pro donucovací orgány mohou zvýšit informovanost a pozornost policejních složek, pokud jde o zajišťování bezpečnosti novinářů a dalších pracovníků sdělovacích prostředků. Také soudům a státním zastupitelstvím by se mělo dostat specializovaného školení, které by mohlo zlepšit jejich obeznámenost například s mezinárodními standardy, pokud jde o svobodu projevu, přístup k informacím a bezpečnost novinářů ⁽⁴³⁾. Školení má rovněž zásadní význam z hlediska podpory nejučinnějších přístupů k prevenci fyzických a online útoků na novináře a mělo by účastníky vybavit vhodnými nástroji k řešení těchto hrozeb. Měla by se podporovat spolupráce mezi novináři, novinářskými asociacemi, online platformami a zástupci donucovacích orgánů. Mediální společnosti mohou posílit postavení novinářů, včetně těch v nestandardních formách zaměstnání (tj. nezávislých a samostatně výdělečně činných novinářů a dalších pracovníků sdělovacích prostředků), prostřednictvím pravidelných školení zaměřených na otázky bezpečnosti, jakož i vypracováním analýzy rizik, operačních plánů a systémů ohlašování incidentů po jejich vzniku. K rozvoji těchto dovedností jsou však zapotřebí specializovaná a často nákladná školení, která si obvykle mohou dovolit pouze velké a dobře zavedené redakce. Menší sdělovací prostředky proto mohou v tomto ohledu potřebovat finanční pomoc. Podobně mohou finanční pomoc potřebovat i nezávislí a samostatně výdělečně činní novináři a další pracovníci sdělovacích prostředků, neboť se často musí vzdělávat na základě vlastní iniciativy. Dále je třeba zdůraznit význam školení pro ověřovatele faktů, kteří rovněž představují důležitou složku zpravodajského mediálního prostředí.
- (19) Ekonomické důsledky pandemie COVID-19 poukázaly na nutnost zajistit novinářům bezpečné a vhodné pracovní podmínky. Zejména nezávislí novináři se ocitli ve zranitelné situaci, neboť často přišli o zdroje příjmů a jejich sociální ochrana je buď nízká, nebo dokonce žádná. Rámec pro ochranu novinářů by měl v souladu s doporučením Rady ze dne 8. listopadu 2019 ⁽⁴⁴⁾ zahrnovat formální a účinný přístup k odpovídající sociální ochraně pro všechny novináře a další pracovníky sdělovacích prostředků, včetně těch v nestandardních formách zaměstnání. Jde přitom nejen o dostupnost mechanismů zajišťujících podporu příjmů, ale také o účinný a nediskriminační přístup k dalším formám sociální ochrany, například k dovolené nebo k prostředkům rodičovské podpory.
- (20) Investigativní novináři hrají klíčovou roli v boji proti organizovanému zločinu, korupci a extremismu. Jejich práce s sebou nese obzvláště vysoké riziko fyzických hrozeb a útoků, které – jak se v Evropě v posledních letech ukázalo – mohou v nejtragičtějích případech vyústit až ve vraždy. Členské státy se vyzývají, aby posílily ochranná opatření pro novináře a další pracovníky sdělovacích prostředků, kteří se zabývají problematikou organizovaného zločinu a korupce. Kromě toho by členské státy měly účinně využívat všech dostupných nástrojů nadnárodní spolupráce k neprodlenému vyšetřování trestných činů proti novinářům, kteří jsou obětmi organizovaného zločinu, aby se zajistilo, že odpovědné osoby budou rychle postaveny před soud.
- (21) Novináři a další pracovníci sdělovacích prostředků čelí rostoucímu počtu útoků a obtěžování během protestů a demonstrací. Během takových akcí mohou být někteří novináři vystaveni různým útokům ze strany soukromých osob, od fyzických útoků, násilí a slovních urážek až po útoky na jejich technické vybavení. Někdy mohou být též vystaveni činům donucovacích orgánů, jako například svévolnému zatýkání a vyslýchání nebo nepřiměřeným obviněním z trestného činu ⁽⁴⁵⁾. Jsou proto zapotřebí operativní řešení a školení, která zajistí bezpečnost novinářů během protestů, sníží rizika potenciálně neoprávněného nebo nepřiměřeného jednání a zabezpečí účinnou ochranu ze strany donucovacích orgánů. Komunikaci donucovacích orgánů s novináři během demonstrací by mohli

⁽⁴¹⁾ JOIN(2020) 8 final ze dne 10. června 2020.

⁽⁴²⁾ Členské státy by se mohly o tyto vzdělávací moduly ucházet v rámci vzdělávacích nabídek mezinárodních organizací, například Rady Evropy nebo UNESCO. Členské státy, které se rozhodnou vytvořit vlastní vzdělávací moduly, musí zajistit, aby jejich obsah byl v souladu s evropskými normami, a to i tím, že se budou inspirovat vzdělávacími moduly nabízenými mezinárodními organizacemi.

⁽⁴³⁾ Např. hromadný otevřený online kurz UNESCO pro soudce a justiční činitele o mezinárodních standardech svobody projevu a bezpečnosti novinářů.

⁽⁴⁴⁾ Doporučení Rady ze dne 8. listopadu 2019 o přístupu pracovníků a osob samostatně výdělečně činných k sociální ochraně 2019/C 387/01 (Úř. věst. C 387, 15.11.2019, s. 1).

⁽⁴⁵⁾ „Wanted! Real action for media freedom in Europe“, výroční zpráva partnerských organizací Platformy Rady Evropy na podporu ochrany žurnalistiky a bezpečnosti novinářů, 2021.

zajišťovat například nezávislí styční důstojníci, kteří by mohli novinářům sloužit jako místa prvního kontaktu v případě, že se setkají s násilím nebo obtěžováním. Tito styční důstojníci by mohli být vyškoleni v technikách řízení a zmírňování rizik během veřejných shromáždění a mohli by novinářům, kteří se během protestů nebo demonstrací stanou oběťmi násilí, poskytovat prvotní poradenství ohledně opravných prostředků.

- (22) Vážným předmětem obav se pro novináře stala digitální a online bezpečnost. Často dochází k očerňujícím kampaním a dehonestaci novinářů na internetu. Obzvláště znepokojivá je tato situace v případech, kdy takové útoky iniciují politici nebo vlivné osobnosti veřejného života⁽⁴⁶⁾. Příkladem online útoků na novináře a jejich zdroje jsou synchronizované útoky ze strany trollů a botů, hackerské útoky na elektronickou poštu, internetové omezování nebo kyberšikana. Obzvláště důležité je zajištění bezpečnosti novinářek. Nejenže se novináři a další pracovníci sdělovacích prostředků stávají terčem online podněcování k nenávisti⁽⁴⁷⁾ a výhrůžek fyzickým násilím, ale mohou být rovněž vystaveni nezákonnému sledování⁽⁴⁸⁾, a to i v souvislosti s policejním vyšetřováním, což může ohrozit ochranu novinářských zdrojů. Pro ochranu důvěrného charakteru komunikace novinářů je proto nejdůležitější zajistit kybernetickou bezpečnost mobilních komunikačních zařízení a to, aby novináři a další pracovníci sdělovacích prostředků nebyli vystavováni nezákonnému sledování nebo dohledu na internetu. Při zajišťování digitální bezpečnosti by měly svou roli sehrát orgány členských států odpovědné za oblast sdělovacích prostředků, vymáhání práva na internetu a kybernetickou bezpečnost.
- (23) Zpracování osobních údajů shromážděných prostřednictvím nástrojů pro sledování nebo pozorování musí být v souladu s obecným nařízením o ochraně osobních údajů Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679⁽⁴⁹⁾, případně se směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/680⁽⁵⁰⁾ o prosazování práva. Hlavní úlohu při zajišťování účinného prosazování sehrávají vnitrostátní úřady pro ochranu osobních údajů a soudy.
- (24) Novináři a další pracovníci sdělovacích prostředků by měli být vybaveni digitálními dovednostmi, které posílí jejich kybernetickou odolnost a umožní jim lépe čelit kybernetickým hrozbám. Je třeba podporovat účinný dialog mezi samoregulačními orgány sdělovacích prostředků, novinářskými asociacemi a zástupci tohoto odvětví, jakož i orgány členských států v oblasti sdělovacích prostředků, vymáhání práva na internetu a kybernetické bezpečnosti, a to zejména s cílem rozvíjet digitální dovednosti novinářů a dalších pracovníků sdělovacích prostředků, například prostřednictvím specializovaného školení⁽⁵¹⁾.
- (25) Statistiky dokládají, že novinářky jsou vystaveny větší míře ohrožení než jejich mužské protějšky⁽⁵²⁾, zejména formou obtěžování na internetu, vyhrožování znásilněním a smrtí, jakož i podněcování k nenávisti na základě pohlaví. Někdy jsou takové útoky výsledkem organizovaných kampaní, jejichž cílem je novinářky zdiskreditovat nebo umlčet. Tyto útoky mohou vést k autocenzuře, stažení se z online komunit, nebo dokonce k rozhodnutí opustit profesi⁽⁵³⁾. Výzkum také prokázal, že tyto formy online obtěžování, výhrůžek a podněcování k nenávisti

⁽⁴⁶⁾ Zpráva o právním státu z roku 2021.

⁽⁴⁷⁾ Za účelem prevence a potírání šíření nezákonných nenávistných projevů na internetu přijala Komise v květnu 2016 ve spolupráci s velkými internetovými platformami „kodex chování proti nezákonným nenávistným projevům online“. Komise rovněž plánuje rozšířit unijní seznam trestných činů tak, aby zahrnoval nenávistné verbální projevy a trestné činy z nenávisti.

⁽⁴⁸⁾ <https://forbiddenstories.org/fr/case/le-pegasus-project/>

⁽⁴⁹⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů) (Úř. věst. L 119, 4.5.2016, s. 1).

⁽⁵⁰⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/680 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů příslušnými orgány za účelem prevence, vyšetřování, odhalování či stíhání trestných činů nebo výkonu trestů, o volném pohybu těchto údajů a o zrušení rámcového rozhodnutí Rady 2008/977/SVV (Úř. věst. L 119, 4.5.2016, s. 89).

⁽⁵¹⁾ V souladu s Akčním plánem pro evropskou demokracii se Komise rovněž zavázala podporovat udržitelné financování projektů zaměřených na právní a praktickou pomoc novinářům v EU i mimo ni, včetně školení o bezpečnosti a kybernetické bezpečnosti pro novináře a diplomatické podpory.

⁽⁵²⁾ Např. výroční zpráva partnerských organizací Platformy Rady Evropy na podporu ochrany žurnalistiky a bezpečnosti novinářů (2021) <https://rm.coe.int/final-version-annual-report-2021-en-wanted-real-action-for-media-freed/1680a2440e>; *Online violence against women journalists: a global snapshot of incidence and impacts* (Násilí na novinářkách v prostředí internetu: souhrnný přehled incidence a dopadů), UNESCO (2020), <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000375136>; *Resource Guide on the Safety of Female Journalists Online* (Příručka o bezpečnosti novinářek na internetu), OBSE (2020), <https://www.osce.org/representative-on-freedom-of-media/468861>.

⁽⁵³⁾ Celosvětová studie Mezinárodního centra pro novináře (ICJF) a UNESCO: „*Online violence Against Women Journalists*“ (Násilí na novinářkách v prostředí internetu) a zpráva nástroje pro sledování plurality sdělovacích prostředků z roku 2021, viz: <https://cmpf.eui.eu/media-pluralism-monitor/>

jsou také nepoměrně zaměřeny na novináře, kteří patří k menšinám, pocházejí z přistěhovaleckého prostředí nebo informují o problematice, která s těmito tématy souvisí⁽⁵⁴⁾. Obzvláště často pak čelí výhrůžkám a odvetným útokům novinářky, které informují o tématech souvisejících s genderem a rovností⁽⁵⁵⁾.

- (26) Dostupné údaje ukazují, že násilí páchané na základě pohlaví je v Evropě stále velmi rozšířené⁽⁵⁶⁾. Dostupnost podrobných údajů a transparentnost informování o násilí páchaném na novinářkách, novinářích patřících k menšinám nebo těch, kteří se věnují otázkám rovnosti, je však stále omezená. Členské státy, průmysl, občanská společnost a výzkumní pracovníci by měli spolupracovat, aby o tomto druhu násilí získali více poznatků. Toho by také šlo dosáhnout tím, že by se vnitrostátní orgány pro rovné zacházení vyzývaly k tomu, aby o situaci těchto novinářů pravidelně informovaly.
- (27) V odvětví sdělovacích prostředků jsou ženy stále nedostatečně zastoupeny na vedoucích a vrcholových výkonných pozicích i na pozicích šéfredaktorů⁽⁵⁷⁾. Kromě toho může v redakcích docházet k diskriminaci novinářek, novinářů patřících k menšinám nebo novinářů zabývajících se otázkami rovnosti. V odvětví sdělovacích prostředků je proto třeba přijmout opatření na posílení rovnosti a inkluze a zajistit rovné pracovní příležitosti a bezpečné a inkluzivní pracovní prostředí⁽⁵⁸⁾. Důležitou roli při řešení všech forem násilí, obtěžování a diskriminace v odvětví sdělovacích prostředků hrají rovněž pravidelné dialogy mezi členskými státy, zástupci novinářů a samoregulačními orgány sdělovacích prostředků, jakož i kolektivní smlouvy.
- (28) Toto doporučení uznává důležitou úlohu, kterou při řešení obtěžování, vyhrožování a podněcování k nenávisti offline i online, jakož i diskriminace novinářek, novinářů patřících k menšinám nebo novinářů zabývajících se otázkami rovnosti, zastávají organizace občanské společnosti a zpravodajské organizace. Proto je důležité podporovat iniciativy organizací občanské společnosti zaměřené na šíření osvěty a na podporu a posílení postavení těchto novinářů. Totéž platí pro iniciativy na podporu sdílení znalostí a osvědčených postupů mezi zpravodajskými organizacemi.
- (29) Komise bude s členskými státy a se zúčastněnými stranami vést pravidelný dialog na příslušných fórech, zejména na Evropském fóru zpravodajských médií, a bude pečlivě sledovat všechna opatření učiněná členskými státy po přijetí tohoto doporučení. Otázky související s bezpečností novinářů by mohla v rámci širšího kontextu právního státu projednávat také síť kontaktních míst pro otázky právního státu. Členské státy by měly nejpozději do 18 měsíců od přijetí doporučení a dále na vyžádání poskytnout Komisi veškeré relevantní informace, které od nich lze oprávněně očekávat, aby Komise mohla sledovat dodržování doporučení. Komise má v úmyslu provést hodnocení, která posoudí provádění tohoto doporučení členskými státy, a vypracovat klíčové ukazatele výkonnosti, pokud jde například o: upozornění umístěných na platformě Rady Evropy na podporu ochrany žurnalistiky a bezpečnosti novinářů; způsob řešení těchto upozornění; nevyřešená a vyřešená soudní řízení týkající se trestných činů proti novinářům; zapojení příslušných orgánů EU do těchto postupů a úspěšnost projektů a opatření, které členské státy v zájmu podpory novinářů a dalších pracovníků sdělovacích prostředků zavedly. Na základě shromážděných informací a všech dalších dostupných informací⁽⁵⁹⁾ posoudí Komise dopad tohoto doporučení a určí, zda jsou pro zajištění ochrany, bezpečnosti a posílení postavení novinářů a dalších pracovníků sdělovacích prostředků zapotřebí další kroky.
- (30) Toto doporučení je určeno členskými státy. K dodržování tohoto doporučení se vyzývají také kandidátské země a potenciální kandidáti na přistoupení k EU, jakož i země zapojené do evropské politiky sousedství.

⁽⁵⁴⁾ IPI, *Newsroom Best Practices for Addressing Online Violence against Journalists* (Osvědčené postupy redakcí pro řešení násilí na novinářích v prostředí internetu).

⁽⁵⁵⁾ UNESCO, *The Chilling global trends in online violence against women journalists* (Znepokojivé celosvětové trendy, pokud jde o násilí páchané na novinářkách v prostředí internetu).

⁽⁵⁶⁾ Agentura Evropské unie pro základní práva (FRA), *Violence against women: an EU-wide survey* (Násilí na ženách: celounijní průzkum), 2014. FRA, *Crime, safety and victims' rights* (Kriminalita, bezpečnost a práva obětí), 2021.

⁽⁵⁷⁾ Zprávy nástroje pro sledování plurality sdělovacích prostředků z let 2020 a 2021 uvádějí v rámci ukazatele sociálního začlenění vysoká rizika co do přístupnosti sdělovacích prostředků pro ženy.

⁽⁵⁸⁾ Přípravované pokyny a doporučení UNESCO pro redakce o tom, jak předcházet násilí na novinářkách a jak jej řešit, a Úmluva Mezinárodní organizace práce o násilí a obtěžování z roku 2019 (č. 190), která se věnuje násilí a obtěžování v pracovním prostředí.

⁽⁵⁹⁾ Například zprávy nebo stanoviska mezinárodních organizací a orgánů, jako jsou Rada Evropy a Benátská komise.

PŘIJALA TOTO DOPORUČENÍ:

ÚČEL DOPORUČENÍ

- 1) Toto doporučení stanoví členským státům pokyny pro přijetí účinných, vhodných a přiměřených opatření k zajištění ochrany, bezpečnosti a posílení postavení novinářů, a to v plném souladu s Listinou základních práv EU, zejména se zásadami svobody a plurality sdělovacích prostředků, práva na svobodu projevu a informací, práva na nedotknutelnost lidské osoby, práva na svobodu a bezpečnost a práva nebýt diskriminován, jakož i s dalšími příslušnými ustanoveními práva EU, mezinárodními normami a ústavními tradicemi společnými členským státům.
- 2) Doporučení navazuje na pokrok dosažený v rámci stávajících politik a podpůrných činností na vnitrostátní, unijní a mezinárodní úrovni s cílem zajistit ochranu, bezpečnost a posílení postavení novinářů a prosazovat a chránit svobodu a pluralitu sdělovacích prostředků a tento pokrok upevňuje.
- 3) Tímto doporučením nejsou dotčena práva a povinnosti členských států přijmout opatření ke zvýšení bezpečnosti novinářů v souladu s vnitrostátními právními systémy, profesními normami, pokyny a protokoly.

OBECNÁ DOPORUČENÍ PRO ZAJIŠTĚNÍ OCHRANY, BEZPEČNOSTI A POSÍLENÍ POSTAVENÍ NOVINÁŘŮ V CELÉ EU

Účinné a nestranné vyšetřování a stíhání trestných činů

- 4) Členské státy by měly vyšetřovat a stíhat všechny trestné činy spáchané na novinářích, ať už online či offline, a to nestranně, nezávisle, účinně, transparentně a včas, s plným využitím stávajících vnitrostátních a evropských právních předpisů, aby v konkrétních případech zajistily ochranu základních práv a rychlý výkon spravedlnosti a aby v souvislosti s útoky na novináře zabránily vzniku „kultury“ beztrestnosti.
- 5) Členské státy se vybízejí, aby v případech týkajících se bezpečnosti novinářů spolupracovaly a sdílely informace, odborné znalosti a osvědčené postupy s ostatními členskými státy a případně s mezinárodními institucemi. Členské státy se vybízejí, aby do řešení trestných činů spáchaných na novinářích případně zapojovaly příslušné evropské orgány, jako jsou Europol a Eurojust.

Spolupráce mezi donucovacími orgány, novináři a asociacemi zastupujícími novináře

- 6) Členské státy by měly zřídit koordinační centra a/nebo protokoly o spolupráci mezi zástupci svých policejních a bezpečnostních složek, soudů, místních veřejných orgánů a orgánů sdělovacích prostředků, včetně novinářských asociací a svazů a samoregulačních orgánů sdělovacích prostředků. Členské státy se vybízejí, aby podporovaly trvalý dialog mezi donucovacími orgány a novináři o způsobech prevence a řešení hrozeb a útoků namířených proti novinářům, a to za účasti samoregulačních orgánů sdělovacích prostředků. Členské státy se vybízejí, aby sdílely osvědčené postupy týkající se těchto opatření v oblasti koordinace a spolupráce.
- 7) Členské státy by měly novinářům a dalším pracovníkům sdělovacích prostředků, jejichž bezpečnost je v souvislosti s jejich prací reálně ohrožena fyzickým útokem, poskytnout včasnou a účinnou osobní ochranu. Členské státy by zejména měly rychle zajistit opatření na osobní ochranu investigativním novinářům a novinářům pracujícím na tématech korupce, organizovaného zločinu nebo terorismu, kteří policii oznámili ohrožení. Zvláštní pozornost by měla být věnována opatřením na osobní ochranu, včetně uplatňování ochranných příkazů, pro novinářky a novináře patřící k menšinám. Rovněž je třeba důkladně zvážit zvláštní ochranná opatření pro blízké příbuzné dotčených novinářů a dalších pracovníků sdělovacích prostředků.

Nezávislé mechanismy reakce a podpory

- 8) Členské státy by měly ve spolupráci se zástupci novinářů podporovat zřizování specializovaných služeb, tzv. mechanismů rychlé reakce, které by novinářům a dalším pracovníkům sdělovacích prostředků, kteří čelí ohrožení, poskytovaly právní poradenství, psychologickou podporu a útočiště. Tyto specializované podpůrné služby by měly rovněž fungovat jako kontaktní místa a tísňové linky.
- 9) Kontaktní místa by měla také poskytovat novinářům a redakcím odpovídající podporu při řešení online hrozeb a obtěžování namířených proti novinářům, včetně hrozeb a obtěžování namířených proti novinářům z důvodu jejich pohlaví, sexuální orientace, etnického nebo sociálního původu nebo z jakéhokoli jiného důvodu uvedeného v článku 21 Listiny.
- 10) Tyto specializované služby by měly být bezplatné a zcela nezávislé na donucovacích orgánech. Členské státy by měly novináře a další pracovníky sdělovacích prostředků informovat o dostupných kontaktních místech a podpůrných službách a vybízejí se, aby zřídily specializované internetové stránky, které by tyto služby prezentovaly jednoduchým a uživatelsky přívětivým způsobem. Kontaktní místa a podpůrné služby by měly být přístupné osobám se zdravotním postižením. Členské státy by měly napomáhat spolupráci mezi těmito kontaktními místy, a to jak na vnitrostátní úrovni, tak na úrovni EU.

Přístup k místům konání a zdrojům informací

- 11) Členské státy by měly zajistit, aby veřejné orgány a subjekty vytvořily pro novináře a další pracovníky sdělovacích prostředků transparentní, spravedlivé a nediskriminační podmínky a postupy, které jim umožní účastnit se tiskových konferencí a podobných akcí a klást na nich otázky, a aby jim umožnily získat přístup k dokumentům a dalším informacím, které mají veřejné orgány a subjekty v držení, a to i digitální cestou. Veřejné instituce by měly disponovat jasně identifikovatelnými kontaktními místy, která umožňují přístup k dokumentům a jsou snadno dostupná elektronickou cestou.
- 12) Všechny členské státy se vybízejí, aby se připojily k normám úmluvy Rady Evropy o přístupu k úředním dokumentům a k normám vyplývajícím z judikatury Evropského soudu pro lidská práva a aby je uplatňovaly. Konkrétně by členské státy měly zajistit, aby vnitrostátní správní postupy pro přístup k dokumentům nebyly příliš komplikované a aby žádosti o přístup k informacím byly vyřizovány bez zbytečných prodlev a v souladu s nejlepšími administrativními standardy. Členské státy by měly zajistit, aby rozhodnutí zamítající přístup k dokumentům nebo informacím byla řádně odůvodněna. Rozhodnutí vnitrostátních soudů týkající se případů přístupu k informacím musí být vykonávána bez zbytečných odkladů.
- 13) Akreditační postupy by členské státy měly využívat pouze v případech, kdy existuje skutečná a odůvodněná potřeba omezit počet novinářů a dalších pracovníků sdělovacích prostředků, kteří se konkrétní oficiální akce zúčastní. V příslušných případech by členské státy měly zajistit, aby jejich veřejné orgány stanovily pro všechny dotčené jednotlivce a organizace, včetně novinářů a dalších pracovníků sdělovacích prostředků, jasné, transparentní a nediskriminační akreditační postupy. Členské státy by měly zaručit, že novinářům a dalším pracovníkům sdělovacích prostředků nebude akreditační odepřena pouze z důvodu jejich profesní příslušnosti.
- 14) Členské státy by neměly stanovovat přísné formální podmínky týkající se novinářských průkazů a jiných dokumentů, které slouží k potvrzení profesního statusu novináře. Aby se minimalizovalo riziko, že novinářům a dalším pracovníkům sdělovacích prostředků bude odepřeno uznání, by členské státy měly rovněž zajistit, že jejich donucovací orgány a zástupci veřejné správy budou znát všechny druhy dostupných akreditačních postupů.

Školení

- 15) Členské státy se vybízejí, aby ve všech profesích, které jsou relevantní pro ochranu novinářů a dalších pracovníků sdělovacích prostředků, podporovaly soustavné rozvíjení schopností a dovedností. Konkrétně by členské státy měly vypracovat a poskytovat vzdělávací moduly pro donucovací orgány, soudce a státní zástupce, jakož i pro všechny příslušné orgány, které se podílejí na zajištění digitální bezpečnosti.

- 16) Členské státy by měly podporovat samoregulační orgány sdělovacích prostředků, asociace novinářů a zástupce odvětví v jejich vzdělávacích aktivitách, zejména při organizaci vzdělávacích modulů věnovaných prevenci násilí a obtěžování páchaného na novinářích a dalších pracovnících sdělovacích prostředků a boji proti nim, především pak modulů určených novinářkám, novinářům patřícím k menšinám a těm, kteří se věnují problematice rovnosti. Takové vzdělávací moduly by měly být doporučeny vedoucím pracovníkům redakcí, aby získali dovednosti, které jim umožní účinně předcházet obtěžování, vyhrožování a násilí (i na pracovišti), tyto problémy řešit a poskytovat podporu obětem.
- 17) Členské státy se vybízejí, aby prosazovaly a podporovaly poskytování interních školení ze strany mediálních společností, která by byla přizpůsobena potřebám novinářů a dalších pracovníků sdělovacích prostředků, včetně těch v nestandardních formách zaměstnání, zejména pokud jde o postupy potřebné pro zvládnutí mimořádných situací, a to jak fyzických, tak i v prostředí internetu. Součástí by mohly být interní analýza rizik a bezpečnostní protokoly určené vlastním novinářům a dalším pracovníkům sdělovacích prostředků. Tyto protokoly by konkrétně měly novinářům a dalším pracovníkům sdělovacích prostředků poskytovat jasné pokyny, kterými se mají v kritických situacích řídit. Bezpečnostní protokoly by měly zahrnovat i osoby se zdravotním postižením a novináři a další pracovníci sdělovacích prostředků, kteří mají zdravotní postižení, by měli mít přístup ke školení.

Hospodářská a sociální ochrana

- 18) Členské státy by měly přispívat k vytváření příznivého profesního prostředí pro novináře a další pracovníky sdělovacích prostředků, včetně těch v nestandardních formách zaměstnání, tím, že zajistí dostupnost formální a účinné sociální ochrany a jiných praktických podpůrných opatření. Konkrétně by členské státy měly soustavně pracovat na posílení přístupu k sociální ochraně v případě nezaměstnanosti, nemoci, invalidity, zdravotního postižení a profesních rizik, jakož i k důchodovým systémům. Tento přístup by měl být posílen tak, že bude zajištěna povinná účast pracovníků bez ohledu na druh jejich pracovního poměru a přinejmenším dobrovolná účast osob samostatně výdělečně činných.

KONKRÉTNÍ DOPORUČENÍ TÝKAJÍCÍ SE OCHRANY A BEZPEČNOSTI NOVINÁŘŮ PŘI PROTESTECH A DEMONSTRACÍCH

Úloha novinářů při protestech a demonstracích

- 19) Členské státy by měly uznat úlohu novinářů během veřejných shromáždění, protestů a demonstrací spočívající v poskytování informací o těchto událostech veřejnosti a měly by zajistit, aby novináři a další pracovníci sdělovacích prostředků mohli během těchto událostí pracovat bezpečně a bez omezení. Členské státy by měly poskytovat pravidelné školení donucovacím orgánům, které by zlepšilo jejich schopnost zaručovat veřejnou bezpečnost a zároveň chránit novináře a nebránit jim v jejich zpravodajské činnosti.

Standardní operační postupy a strategie pro zmírňování rizik

- 20) Členské státy by měly ve spolupráci se svými donucovacími orgány zavést účinné standardní operační postupy nebo strategie pro zmírňování rizik s cílem chránit novináře, kteří informují o protestech a demonstracích. Aby byly identifikovány rizikové oblasti, včetně těch, které souvisejí s možným konfliktem mezi zpravodajskou činností novinářů a prací donucovacích orgánů, měli by být konzultováni zástupci novinářů, samoregulační orgány sdělovacích prostředků a zástupci občanské společnosti disponující příslušnými odbornými znalostmi.

Komunikace mezi novináři a donucovacími orgány před zahájením protestů a demonstrací a v jejich průběhu

- 21) Členské státy by se měly snažit zajistit účinnou komunikaci mezi novináři a donucovacími orgány během protestů a demonstrací. Za tímto účelem jsou členské státy vybízeny, aby jmenovaly styčné důstojníky odpovědné za to, že budou donucovací orgány novinářům jasně sdělovat bezpečnostní opatření, která mají být během veřejných shromáždění přijata. Pokud je to možné, tyto styční důstojníci by měli informovat novináře a další pracovníky sdělovacích prostředků o možných rizicích ještě před konáním plánovaných protestů nebo demonstrací.

Způsoby vizuální identifikace novinářů během protestů a demonstrací

- 22) Členské státy by měly ve spolupráci se zástupci novinářů a samoregulačními orgány sdělovacích prostředků vypracovat účinné a vhodné metody identifikace novinářů během protestů a demonstrací. Mezi ně by mohla patřit například dohoda o formách vizuální identifikace, které by novináře a další pracovníky sdělovacích prostředků podávající zprávy z takových shromáždění odlišily od ostatních účastníků, a to v takovém rozsahu, aby taková identifikace novináře ještě více neohrožovala nebo jim nebránila v práci.

Pravidelný dialog a podávání zpráv

- 23) Členské státy by měly podporovat průběžnou a pravidelnou výměnu názorů mezi donucovacími orgány a novinářskými asociacemi s cílem zajistit, aby ochranná opatření přijímaná donucovacími orgány byla účinná a nepatříčně nebránila zpravodajské činnosti novinářů a dalších pracovníků sdělovacích prostředků, kteří informují o protestech nebo demonstracích. Členské státy by měly vybízet své donucovací orgány k tomu, aby vypracovávaly zprávy o konkrétních opatřeních přijatých ke zvýšení bezpečnosti novinářů během protestů a demonstrací, které by byly zveřejňovány na vnitrostátní úrovni.

KONKRÉTNÍ DOPORUČENÍ TÝKAJÍCÍ SE ZAJIŠTĚNÍ BEZPEČNOSTI V PROSTŘEDÍ INTERNETU A POSÍLENÍ DIGITÁLNÍCH DOVEDNOSTÍ*Spolupráce s veřejnými orgány a průmyslem*

- 24) Členské státy by měly stanovit, že vnitrostátní orgány a orgány nebo subjekty regulující oblast sdělovacích prostředků a další příslušné regulační orgány nebo subjekty odpovědné za prosazování práva na internetu a kybernetickou bezpečnost zřídí zvláštní pracovní skupiny specializované na shromažďování informací a osvědčených postupů, pokud jde o prevenci online útoků a hrozeb vůči novinářům. Členské státy by měly zajistit, aby tyto orgány o svých zjištěních předkládaly pravidelné zprávy, v nichž vyhodnotí účinnost vnitrostátních opatření zaměřených na boj proti kybernetickým útokům na novináře. Zprávy by měly věnovat zvláštní pozornost situaci novinářek, novinářů patřících k menšinám a novinářů píšících o otázkách rovnosti a měly by pokud možno obsahovat statistiky členěné podle pohlaví. Členské státy by měly podporovat pravidelný dialog mezi těmito orgány a samoregulačními orgány sdělovacích prostředků, asociacemi novinářů, jakož i zástupci průmyslu a občanské společnosti, zejména s cílem posílit povědomí novinářů o kybernetické bezpečnosti a jejich digitální dovednosti tak, aby dokázali přijmout opatření na vlastní ochranu.

Spolupráce s online platformami a občanskou společností

- 25) Členské státy se vybízejí k tomu, aby podporovaly spolupráci mezi online platformami a organizacemi nebo subjekty působícími na jejich území, které mají zvláštní odborné znalosti v oblasti boje proti hrozbám, obtěžování a podněcování k nenávisti namířeným proti novinářům, například tím, že budou prosazovat jejich potenciální úlohu důvěryhodných oznamovatelů. Členské státy by měly v úzké spolupráci s online platformami podporovat digitální prostředí, které bude bránit využívání online služeb k útokům na novináře, a to zejména vypracováním strategií pro řešení organizovaných útoků. Členské státy by měly vybízet poskytovatele online služeb, aby zvýšili transparentnost veškerých opatření, která pro řešení konkrétních hrozeb novinářům zavedou.

Ochrana před sledováním na internetu

- 26) Členské státy by měly zaručit plné provádění evropských a vnitrostátních právních rámců týkajících se důvěrnosti komunikace a soukromí na internetu s cílem zajistit, aby novináři a další pracovníci sdělovacích prostředků nebyli předmětem nezákonného sledování nebo dohledu na internetu. Skupiny pro reakce na počítačové bezpečnostní incidenty nebo jiné příslušné orgány či subjekty v členských státech by měly vytvořit a šířit pokyny pro novináře týkající se kybernetické hygieny. Na požádání by měly pomáhat novinářům, kteří potřebují zjistit, zda jejich zařízení nebo online účty nebyly napadeny, při vyhledávání služeb renomovaných forenzních vyšetřovatelů v oblasti kybernetické bezpečnosti.

KONKRÉTNÍ DODATEČNÁ DOPORUČENÍ K POSÍLENÍ POSTAVENÍ A OCHRANĚ NOVINÁŘEK A NOVINÁŘŮ PATŘÍCÍCH K MENŠINÁM NEBO NOVINÁŘŮ ZABÝVAJÍCÍCH SE OTÁZKAMI ROVNOSTI*Posílení postavení novinářek, novinářů patřících k menšinám a novinářů zabývajících se otázkami rovnosti*

- 27) Členské státy by měly podporovat projekty nebo iniciativy zaměřené na posílení postavení novinářek, novinářů patřících k menšinám a novinářů zabývajících se otázkami rovnosti. Členské státy se vybízejí, aby při přípravě těchto iniciativ náležitě zohlednily názory občanské společnosti, akademické obce, subjektů v oblasti sdělovacích prostředků a mediálního odvětví.

Transparentnost a podávání zpráv

- 28) Členské státy se vybízejí, aby přijaly opatření ke zlepšení transparentnosti při podávání zpráv a shromažďování údajů o útocích na novinářky, novináře patřících k menšinám a ty, kteří se zabývají otázkami rovnosti, a o jejich diskriminaci. Členské státy by měly vybízet své vnitrostátní orgány pro rovné zacházení, aby o situaci těchto novinářů pravidelně předkládaly zprávy.

Rovnost a inkluze v odvětví sdělovacích prostředků

- 29) Členské státy by měly prosazovat a podporovat opatření na posílení rovnosti a inkluze v odvětví sdělovacích prostředků a ve zpravodajských redakcích. Za tímto účelem by měly neustále usilovat o to, aby novinářky, novináři patřící k menšinám a novináři zabývající se otázkami rovnosti měli přístup k rovným pracovním příležitostem a mohli pracovat v bezpečném a inkluzivním prostředí.
- 30) Členské státy by měly vést pravidelné dialogy se zástupci novinářů a samoregulačních orgánů sdělovacích prostředků s cílem podpořit rovnost a inkluzi v redakcích a na vedoucích pozicích v odvětví sdělovacích prostředků. Tyto dialogy by se měly zaměřovat na podpůrné mechanismy pro novinářky, novináře patřící k menšinám a novináře zabývající se otázkami rovnosti, kteří mohou být vystaveni všem formám obtěžování a násilí. Členské státy by měly prosazovat kolektivní smlouvy zaměřené na řešení těchto problémů.

Osvětové kampaně a poskytování informací

- 31) Členské státy se vybízejí, aby podporovaly iniciativy, včetně iniciativ organizací občanské společnosti, které se zaměřují na šíření osvěty a pořádání kampaní orientovaných na prevenci a potírání násilí a obtěžování novinářek, novinářů patřících k menšinám a novinářů zabývajících se otázkami rovnosti, a aby poskytovaly informace o možnostech vyhledání pomoci a podpory. Členské státy se rovněž vybízejí, aby podporovaly iniciativy zaměřené na výměnu osvědčených postupů mezi organizacemi zpravodajských médií s cílem vypracovat účinné politiky rovnosti.

POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ, PODÁVÁNÍ ZPRÁV A SLEDOVÁNÍ

- 32) Aby bylo možné sledovat opatření a kroky přijaté k praktickému provedení tohoto doporučení, měly by členské státy 18 měsíců po jeho přijetí a následně na vyžádání předložit Komisi veškeré relevantní informace týkající se takových opatření a kroků. Za tímto účelem by členské státy měly pravidelně shromažďovat aktuální a ucelené údaje a případně vyvinout nástroje pro podávání zpráv, aby byly získávány srovnatelné informace. Údaje by měly být shromažďovány pouze pro analytické účely.
- 33) Komise bude o opatřeních a krocích přijatých k praktickému provedení tohoto doporučení diskutovat s členskými státy a se zúčastněnými stranami na příslušných fórech, zejména v rámci Evropského fóra zpravodajských médií. Komise bude rovněž vypracovávat příslušných hodnocení, která budou na základě klíčových ukazatelů výkonnosti a s přihlédnutím k zjištěním výročních zpráv Komise o právním státu mapovat pokrok dosažený v praktickém provádění tohoto doporučení.

ADRESÁTI

Toto doporučení je určeno členskými státy.

V Bruselu dne 16. září 2021.

Za Komisi
Thierry BRETON
člen Komise
